

Aan de commissie Mens & Samenleving en
de commissie Stad & Ruimte

Behandeld door D. Rijnders
Doorkiesnummer
E-mail danielle.rijnders@utrecht.nl
Bijlage(n) 1

Datum 5 november 2020
Ons kenmerk
Onderwerp PB 2021

Geachte raadsleden,

Jaarlijks verstrekt de adviescommissie Controle en Financiën u advies over de programmabegroting. De adviescommissie is een orgaan dat onderwerpen en stukken technisch behandelt. Het politieke debat vindt plaats in de commissie M&S/S&R en de raad.

Allereerst danken wij de ambtelijke organisatie voor alle inzet voor het opstellen van een sluitende programmabegroting in deze zeer lastige tijden.

Met deze brief brengt de adviescommissie u een aantal punten onder de aandacht die u desgewenst kunt betrekken bij de besprekingen in uw commissie(s).

Wij hebben de volgende opmerkingen c.q. adviezen geformuleerd:

- Door de grote inspanningen vanwege corona is de ambitie om P&C stukken leesbaarder te maken niet gerealiseerd. Het college geeft bij de opvolging van moties (M102) in het voorliggende raadsvoorstel aan dat bij de volgende begroting hier aandacht aan zal worden besteed. We onderschrijven het belang van een begroting op hoofdlijnen met duidelijk onderscheid tussen 'going-concern' en 'voorliggende keuzes'. Wij denken hierover graag mee met het college. Het zou helpen als het college toelicht in het raadsvoorstel wat op hoofdlijnen de wijzigingen ten opzichte van de voorliggende begroting (2021) zijn t.o.v. de informatie in de vorige begroting over dat jaar.
- Financiële raadsvoorstellen (op het gebied van bijvoorbeeld investeringen en grondexploitatie, bijvoorbeeld de besluitvorming rondom het MPR, maar ook bij deze begroting) blijven voor raadsleden lastig te duiden vanuit de kaderstellende rol. We zien dat wordt gewerkt aan verbeteringen naar aanleiding van eerdere toezeggingen in deze begroting (19/T407 inzake concrete verwijzing investeringen en 20/T152 inzake autorisatie van de investeringen), maar dit kan nog beter. Wij gaan graag hierover in gesprek met het college om deze voorstellen leesbaarder te maken. Dit hebben we recent gedaan voor het raadsvoorstel inzake de technische begrotingswijziging.
- De voorliggende begroting bevat circa € 108,9 mln. aan kosten m.b.t. impact corona en hier staat een dekking tegenover vanuit het Rijk en de financiële strategie. Deze dekking wordt gestort in een bestemmingsreserve maatregelenpakket (€ 37,7 miljoen) en in de algemene reserve (€ 71,2 miljoen voor dekking van scenario C). Wij adviseren:

- Dat het college ons actief informeert over de voortgang van deze uitgaven passend binnen de voorliggende begroting, specifiek de ruimte die wordt voorgesteld voor het college om te schuiven binnen de verschillende pakketten. Wij willen de gang van zaken niet vertragen en geven hiervoor ruimte aan het college, maar er zijn zorgen over het hoe en wanneer geïnformeerd worden en de positie van de raad voor het uitvoeren van haar budgetrecht;
 - Dat het college alle genoemde pakketten in de begroting specificeert naar herleidbare investeringen (specifiek ook bij pakket 4 investeren met maatschappelijk rendement).
 - De raad actief informeert over de bijdragen vanuit het Rijk en de risico's hieromtrent en hierbij niet wacht op het volgende afwegingsmoment.
- De paragraaf grondbeleid (bladzijde 395) is heel summier en voldoet hiermee niet aan het BBV geeft de accountant aan.
 - Wij adviseren het college de financiële verordening uit 2016 aan te passen richting de nieuwe verkiezingen en daar de adviescommissie en de accountant actief bij te betrekken. Hierbij kan gedacht worden aan:
 - Updaten van de verordening o.b.v. huidige spelregels en voorbeelden van andere gemeenten/VNG;
 - De kaderstellende rol van de raad duidelijker te benoemen. Voorbeeld bij investeringen en grondexploitaties;

Jaarlijks vragen wij de accountant zijn opvallendheden bij de programmabegroting te delen met de adviescommissie. Volledigheidshalve zijn deze punten als bijlage toegevoegd. Een deel van de vragen is meegenomen in de schriftelijke vragen ronde bij de begroting en anderzijds is dit meegenomen in ons advies.

Met vriendelijke groet,

Dimitri Gilissen
voorzitter adviescommissie Controle en Financiën,
Gemeenteraad Utrecht

Bijlage 1: Vragen en opmerkingen van de externe accountant PB 2021

- Een begroting met 556 bladzijden is overigens veel om in een week te doorgronden. Ik heb de begroting 'doorgenomen' (nog niet integraal gelezen) en enkele opvallende punten en mogelijke vragen opgenomen in onderstaand lijstje.
- In de programma's is geen totaaloverzicht van de baten en lasten per programma opgenomen.
- Bij diverse effectindicatoren (bijvoorbeeld E2.3.1. en E2.3.3) en prestatie-indicatoren (bijvoorbeeld P2.3.1.) is het realisatiepercentage 2019 hoger dan de doelstelling 2021. Zijn de ambities naar beneden bijgesteld?
- De programma's bevatten veel beschrijvende tekst, het onderscheid tussen 'going-concern' en 'speerpunten' is niet expliciet opgenomen en ook de kaderstelling in programma's niet altijd expliciet gemaakt.
- In de programma's is niet expliciet opgenomen welke investeringen (aard en financiële omvang) samenhangen met betreffende programma.
- Bij de baten en lasten in de programma's is vooral toegelicht wat de afwijking ten opzichte van het voorgaande jaar is. Er is niet veel informatie opgenomen over waar de baten en lasten uit bestaan.
- Covid-19 is apart gehouden van de rest van de begroting en de lasten en risico's als gevolg van Covid-19 zijn als incidenteel aangemerkt, die gedekt worden uit een tweetal reserves en het weerstandsvermogen.
- Bladzijde 22 naar voren halen pakket 4 ad € 11,8 miljoen en op bladzijde 30 staat € 15,4 miljoen. Wat is het verband?
- Vrijval vaste activa reserves ad € 22,4 miljoen. Voor welke activa is dit precies? Dit is een politieke keus, waarover ook het gesprek loopt met de Adviescommissie
- De vaste activa reserve bedraagt 31 december 2019 in totaal € 302 miljoen. Van welke activa worden de kapitaallasten gedekt via deze reserve?
- De bestemmingsreserve maatregelenpakket ad € 37,7 miljoen omvat een grote hoeveelheid aan maatregelen. Dit bestaat uit 4 pakketten. Het college krijgt de bevoegdheid om binnen deze 4 pakketten uitgaven te doen en daar via de bestuursrapportages verantwoording over af te leggen. Dit is een politieke keus met een vrij breed mandaat voor het college.
- Er is € 71,2 miljoen voor dekking van scenario C van Covid-19 in de algemene reserve opgenomen. Dit bestaat aan een grote hoeveelheid verschillende posten. Mag het college tussen deze posten schuiven bij het doen van onttrekkingen en wordt hierover in de tussenrapportages verantwoording afgelegd?
- Het saldo van baten en lasten voor 2021 is € 111 miljoen nadeliger (2020: € 129 miljoen nadeliger) dan de realisatie 2019. Dit wordt veroorzaakt door grote verschillen in opbrengsten en kosten bij vooral stedelijke ontwikkeling (1) en sport en samenleven (2). In 2020 en 2021 wordt volgens de begroting € 181 miljoen ingeteerd op de reserves. Dat is fors hoger dan de afgelopen jaren waarin per saldo de reserves zijn toegenomen. De verschillen op pagina 411 tot en met 416 worden daar niet toegelicht.
- De kaderstellende rol van de raad bij de knelpunten (vanaf bladzijde 425) ad € 86 miljoen is niet geheel duidelijk. Het lijken taken (en dus kosten) te zijn die de gemeenteraad 'overvallen'.
- Er zijn behoorlijk wat bestemmingsreserves (bladzijde 450 en 451) waar geen mutaties zijn begroot. Worden deze bestemmingsreserves niet ingezet?
- De voorzieningen nemen fors toe (bladzijde 492) van € 77 miljoen naar € 153 miljoen. Dit betreffen vooral de voorzieningen: egalisatievoorziening gemeentelijk vastgoed, toekomstige vervangingsinvesteringen openbare ruimte en groen (riolering) en van derden verkregen middelen (stedelijke ontwikkeling). Wat is het bestedingsplan van deze middelen, waarom zijn de onttrekkingen niet in de begroting opgenomen en wie heeft de bestedingsplannen geautoriseerd en wat is de relatie met de paragraaf kapitaalgoederen?
- Toename materiële vaste activa in 2020: € 45 miljoen, 2021: € 100 miljoen, 2022: € 151 miljoen, 2023: € 90 miljoen en 2024: € 47 miljoen. Dit is fors hoger dan de afgelopen jaren. Toen waren de toenames circa € 20 - € 40 miljoen per jaar.

- Wat vertelt het onderdeel corresponderende posten (vanaf bladzijde 514)?
- Op bladzijde 299 staat nog een vetgedrukte zin die daar – denk ik - niet thuis hoort.
- Op bladzijde 312 staan voor € 31 miljoen aan investeringen in verband met Corona. Komen - en op welke wijze - deze uitgaven terug in het hoofdstuk over Corona en waar en door wie worden deze investeringen geautoriseerd?
- In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen staan de vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen. Het verband met de verschillende beleidsplannen is niet eenvoudig te leggen en ook is niet duidelijk wat nu precies in 2021 aan investeringen wordt besteed. Wel zichtbaar is waarmee wordt gestart in 2021.
- Het renteresultaat bedraagt € 5,9 miljoen (bladzijde 329). Dat is 21% van de rentelasten. Bij > 25% afwijking bij de jaarrekening moet worden nagecalculeerd over de taakvelden.
- Dat risico is aanwezig nu op basis van voorcalculatie er al een verschil is van 21%. Is bekeken of voorcalculatorisch de rekenrente naar beneden moet/kan worden bijgesteld?
- De paragraaf grondbeleid (bladzijde 395) is heel summier en voldoet hiermee niet aan het BBV.
- Diverse leges zijn blijkens de paragraaf lokale heffingen niet kostendekkend. Dat zijn politieke keuzes.